

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

Gümüşhane University Journal of Science and Technology Institute

ISSN 2146-538X

CİLT/VOLUME: 1

SAYI/NUMBER:2

YIL/YEAR: 2011

GÜMÜŞHANE
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ YAYINI

PUBLISHED BY
GÜMÜŞHANE
UNIVERSITY
SCIENCE AND
TECHNOLOGY
INSTITUTE

Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi

Published by Gümüşhane University Science and Technology Institute

Cilt/Volume: 1 Sayı/Number: 2 Yıl/Year: 2011

Altı ayda bir yayınlanır/ Published twice a year

ISSN 2146-538X

Sahibi/Owner

Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Adına

On the behalf of Gümüşhane University Science and Technology Institute

Doç. Dr. Temel BAYRAK

Editörler/Editorial Board

Doç. Dr. Temel BAYRAK
Yrd. Doç. Dr. Cemalettin BALTACI
Yrd. Doç. Dr. Hakan BOLAT
Yrd. Doç. Dr. Serhat DAĞ
Gümüşhane Üniversitesi/Gümüşhane University

**Yönetim Yeri/ Place of Management
Adres/Address**

Gümüşhane University Science and Technology Institute
Bağlarbaşı Mahallesi 29100 Gümüşhane/TURKEY

Tel: (+90) 456 233 75 36 Faks: (+90) 456 233 74 27

URL:<http://fbe.gumushane.edu.tr/gufbedergi.html>

E-mail:gufbed@gumushane.edu.tr

Yayın Türü/ Publication Type

Yaygın süreli ve hakemli/ Common term and refereed

Basım Yeri / Printig Hause

Gümüşhane University Science and Technology Institute
Bağlarbaşı Mahallesi 29100 Gümüşhane/TURKEY

Yayın Tarihi/ Publication Date

29.07.2011

Danışma Kurulu/Advisory Board

Doç. Dr. Orhan KARSLI
Doç. Dr. Temel BAYRAK
Doç. Dr. Günay ÇAKIR
Doç. Dr. Bahri BAYRAM
Doç. Dr. Vecihi AKSAKAL
Doç. Dr. Selim ŞEN
Yrd. Doç. Dr. Kemal KUVVET
Yrd. Doç. Dr. Bilge BAHAR
Yrd. Doç. Dr. Mustafa YILDIRIM
Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÇAVDAR
Yrd. Doç. Dr. Ali GÜNDOĞDU
Yrd. Doç. Dr. Osman ÜÇÜNCÜ
Yrd. Doç. Dr. Musa KARAALP
Yrd. Doç. Dr. Nafiz MADEN
Yrd. Doç. Dr. Serkan ÖZTÜRK
Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÖKDOĞAN
Yrd. Doç. Dr. Halil YOLCU
Yrd. Doç. Dr. Serhat DAĞ
Yrd. Doç. Dr. Hakan BOLAT
Yrd. Doç. Dr. İbrahim ASRİ
Yrd. Doç. Dr. Özşen ÇORUMLUOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Alaaddin VURAL
Yrd. Doç. Dr. Şükrü YETGİN
Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÖKDOĞAN
Yrd. Doç. Dr. Zafer ÇAKIR
Yrd. Doç. Dr. Selahattin ALBAYRAK

Hakemli bir dergi olan Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü dergisi yılda iki kez online olarak yayınlanmaktadır. Akademik usullere uygun atıf yapmak suretiyle Dergide yapılan çalışmalardan yararlanılabilir. Bu dergide yayınlanan çalışmaların bütün sorumluluğu yazarlara aittir.

İçindekiler/*Content*

KOÇAN N.; Gümüşhane-Trabzon Karayolunda Ulaşım ve Peyzaj.....	89-96
KOÇAN N.; Tarihi Mekânlarda Koruma ve İşlevsel Yenileme: Uşak Paşa Hanı ve Çevresi.....	97-105
KALKIŞIM Ö., TEKİNTAŞ F. E.; Kızılcıkta (<i>Cornus Mas L.</i>) Aşı Kaynaşması İle Çelik Köklenmesinin Anatomik Ve Histolojik Olarak İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma.....	106-122
KALKIŞIM Ö., ONARAN A., AZERİ F. N., TURAN A.; Gümüşhane İli ve İlçelerinde Meyveciliğin Genel Durumu ve Çiftçi Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma.....	123-134
ÖZTEKİN E., UZUN M.A.; Yanal Burkulmaya Maruz Basit NPI Kirişlerinin Maksimum Üniform Yayılı Yük Kapasitelerinin YSA İle Tahmini.....	135-150
DAĞ S., BULUT F., ALEMDAĞ S., KAYA A.; Heyelan Duyarlılık Haritalarının Üretilmesinde Kullanılan Yöntem Ve Parametrelere İlişkin Genel Bir Değerlendirme.....	151-176
TEKİN S. A., ERCAN H., ALÇI M.; Fotovoltaik Panellerle Gerçekleştirilen Elektrik Üretim Sistemi Ve Bir Aydınlatma Uygulaması.....	177-184
ÇAVDAR Ö., DUMAN N.; DBYBHY–2007’de Tanımlanan Zemin Sınıflarının Yapı Davranışına Etkisi.....	185-195

Tarihi Mekânlarda Koruma ve İşlevsel Yenileme: Uşak Paşa Hanı ve Çevresi

Nurhan KOÇAN^{1*}

Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Bornova-İzmir

Geliş tarihi/Received 30.03.2011
Düzeltilerek geliş tarihi/Received in revised form 18.07.2011
Kabul tarihi/Accepted 20.07.2011

Özet

Kültür öğeleri oluşturdukları çağın toplumsal ve kültürel yapısının simgeleri olarak insanların çevreyle ilişkilerinde, iletişim aracı ve mekan belirleyici niteliği ile önemli rol oynamaktadır. Kültürel çevre üzerinde zaman içinde değer kazanan, görsel ve anlamsal nitelikleriyle ifade edilebilen tarihi kültürel mirasların yeni kentsel mekan ihtiyaçları doğrultusunda işlevlendirilerek kullanılmaları, kentlerin imajı açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada kent içindeki mekansal konumu, görsel ve yapısal değeri ile Uşak Paşa Hanı ve çevresinin geçmişteki önemi, mekansal değeri ve yeniden işlevlendirilmesine yönelik değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Tarihi mekan, kültürel miras, işlev değişikliği, Uşak Paşa Hanı

Historical Locations Protection and Functional Restoration: Uşak Pasha Khan and Surroundings

Abstract

Cultural elements are created as symbols of contemporary social and cultural structure of the human environment relationships, communication tool and determining the nature of space and plays an important role. Cultural value over time winner on the environment, historical and cultural heritage can be expressed as visual and semantic attributes new functional used to meet the needs of new urban space, cities are important for the image. In this study, the spatial location in the city, the visual and

* Nurhan KOÇAN, nurhankocan@mynet.com, Tel:0 (232) 311 10 10 dahili: 2616

structural value and importance of Usak Pasha Khan and surroundings in the past, spatial value and re-evaluations will be made for new functional.

Key Words: *Historical buildings, cultural heritage, the change of function, Usak Pasha Khan*

1. Giriş

Kent merkezlerindeki tarihi mekanlar, kentsel arazi değerinin artması, tarihi mekanların kentsel konumlarının değerli olması ve ortaya çıkan yeni kentsel mekan ihtiyaçları için elverişli olmaları nedeniyle daha önemli hale gelmişlerdir. Bu durum tarihi alanların ve yapıların işlev değiştirerek yeniden kullanılmasını gerekli kılmaktadır.

Hızla gelişerek değişen, nüfus yoğunluğu giderek artan kentlerde, tarihi yapılara yeni işlevler yükleyerek onların gelişmelerini ve korunmalarını sağlamak, sosyo-kültürel ve ekonomik yönden kentler için büyük bir kazanç anlamına gelmektedir [3]. Böylece eskiyerek özgün niteliklerini ve önemini yitiren kentsel yaşam alanları; içinde yaşamaktan zevk alınan kentsel mekanlara dönüşecek, çağdaş yaşam koşullarına uygun işlevlerle yeniden kullanılabilir ve koruma yoluyla kent kültürünün yeniden kazanımını sağlayabilecektir [7].

Kamusal dış mekanlar artan nüfusa paralel olarak özellikle kent içinde nitelikli mekan gereksiniminin karşılanmasında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu alanlar odak noktası olarak kent merkezlerinin sosyo-ekonomik yapısını yönlendirmelerinin yanı sıra kentlilerin yaşam kalitelerinin de göstergesi durumundadır [2].

Sosyal iletişimin yer aldığı, kültürel ve ticari aktivitelerin gerçekleştiği mekanlar yaya akışı ve hareketliliğin yaratılması ile aktif bir sosyal mekanı yaratacaktır. Kültürel olarak kent merkezlerinin yeniden canlandırılması için geliştirilen bu stratejiler, insanların değişen ihtiyaçlarına ve isteklerine karşılık verecektir. Bu nedenle bu stratejiler geniş kitlelere kullanım alanı sağlaması bakımından önem taşımaktadır [8].

1.1 Kültürel Miras ve Koruma

Günümüzde kentlerde eski çağlardan kalan, korunabilmiş tarihi mekanlar vardır. Bu mekanlar ve mimari yapılar yapıldıkları dönem için önemli eserlerdir [4]. Tarihi yapılarda fiziksel, sosyal ve ekonomik yönlerden çağdaş yaşam koşulları doğrultusunda geliştirilen uygulamalar, geçmişi günümüze taşımakta, toplum ve zaman boyutlarında kültürün devamlılığını sağlamaktadır.

Kentsel koruma, toplumun geçmişteki sosyal ve ekonomik koşullarını, kültürel değerlerini yansıtan fiziksel yapının, günümüzün değişen sosyal ve ekonomik koşulları altında yok olmasına engel olmak, yapıyı çağdaş toplum ve gelişmelerle bütünleştirerek yaşamını sağlamak olarak tanımlanabilir [5]. Koruma, tarihi nitelikli alanların aktif olarak kullanımı, kentsel çevredeki değişikliği, geçmişi en iyi şekilde koruyup günümüzle ilgisini kurarak, günümüz gereksinimlerine uygun kullanımlara yönelik korunması olarak algılanmalıdır. Kentlerin tarihi çevreleri geçmişteki toplumların sosyo-ekonomik yapısı, yaşam felsefesi, estetik duyarlılığa ilişkin detayları yansıtan, toplumun yaratıcılığına ilişkin ipuçları veren kimliklerdir. Tarihi süreç içerisinde işlevini ve önemini yitiren kültür öğelerinin korunarak ve yeniden işlevlendirilerek gelecek nesillere aktarılmasını hedefleyen koruma, kentsel mekanlardaki mevcut kültürel ve tarihi değerleri sürdürülebilirlik çerçevesinde değerlendirerek yeni çözümler arayan dönüşüm stratejilerinden birisidir [3].

Kent sadece sokakları, bahçeleri ve boşluklarıyla değil, o boşluklara mekansal bir değer kazandıran yapılarla var olduğu için kentsel ve mimari koruma gereklidir. Koruma statüsü kazanmış bir yapı, bir yaşam kültürü ve sanat belgesidir. Bu olguların içerdiği bütün etkinlikleri yansıttığı için çevreyi tanımlar. Geçmişle gelecek arasında bir köprü konumunda olan tarihi çevrelerin korunması bu açıdan önem taşır [1].

Tüm dünyada tarihi çevreler özenle yaşatılmakta, gelecek nesillere aktarılmaktadır. Planlı olarak gelişmiş ancak zamanla yıpranmış ve işlevlerini yerine getiremeyen tarihi mekanlar korunarak, restore edilip yeniden işlevlendirilerek tekrar değerli hale getirilebilmektedir.

1.2 Tarihi Mekanlarda İşlevsel Yenileme

Tarihi mekan ve yapılar insanoğlunun sosyal gelişiminin, yaratıcılığının ve ruhsal zenginliğinin aynaları olarak ortak kimliğimizin parçalarını oluştururlar [9]. Tarihsel, sanatsal, belgesel, işlevsel vb. değerleriyle geçmiş ile bugün arasında bağlantı kuran bu önemli kültür varlıklarının taşıdıkları değerler ve önemleri nedeniyle korunmaları gerekmektedir [13].

Farklı zamanlarda yaşamış toplumların yarattığı kentsel mekanlar o toplumun kültürel yapısının kalıntısını oluşturmuştur. Bir sonraki evreler için bu kalıntılar eski olarak nitelendirilmiş, insanoğlunun kültürel evriminin birer parçası olması nedeniyle tarihi nitelik kazanmıştır [10].

Kentsel mekanın hareketliliği, farklı aktivite bileşenlerinden oluşmaktadır. Genellikle küçük kentlerin en canlı ve ilginç tarafı sosyo-kültürel mekanlarının çeşitliliğidir. Çeşitlilik; bir dizi sosyal, kültürel ve ticari aktiviteyi yansıtır ve tanımlar. Bu alanlar kentin odak noktalarıdır ve insanların bu çeşitliliğe, sürdürülebilirliğe katkısı olmalıdır. Bu bağlamda tarihi mekanların yeniden değerlendirilmesi kentsel, sosyal, kültürel ve ticari aktivitelerin yapılabilmesindeki en önemli etmendir [8].

Tarihi bir yapının koruma statüsü saptayan ve tarihi korumanın sonucu olan özellikler iki değişik boyutta algılanır. Mimari boyut, yapının taşıdığı estetik değeri ve bir kültür belgesi olmasıdır. Kentsel boyut, yapının çevreyi tanımlaması ve tamamlayıcısı olmasıdır [1].

Günümüzde orijinal işlevlerini kaybeden ve önemleri doğrultusunda kullanılamayan veya terk edilen tarihi yapılar günden güne yok olmakta ve bu denli önemli kültürel mirasımız her geçen gün kaybedilmektedir [6].

Çağdaş anlamda koruma, değerlendirme, geliştirme ve kullanma eylemlerini içermektedir [6]. Kültürel sürekliliğin sağlanması kültürel birikimi oluşturan tarihi çevrelerin işlevsel dönüşümlerle özgün dokusunu kaybetmemesi açısından önem taşımaktadır [10]. Ekonomik, sosyal ve fiziksel sürdürülebilirliğin tartışıldığı günümüzde mutlak koruma yerine canlandırma-yenileme politikaları gündeme gelmektedir [1]. Tarihi mekan ve yapılar geleneksel niteliği ile toplumun sürekliliğini belgeleyen ve yer belleğini oluşturan, toplumun öğelerini birbirine bağlayan maddi kültür öğeleridir[9]. Tarihi yapıların sürdürülebilir kullanımlarla yeniden işlevlendirilmesi ve güncel yaşam koşullarına uyarlanması, gelecek kuşaklara korunarak aktarılmasını ve sürekliliğini sağlayacaktır.

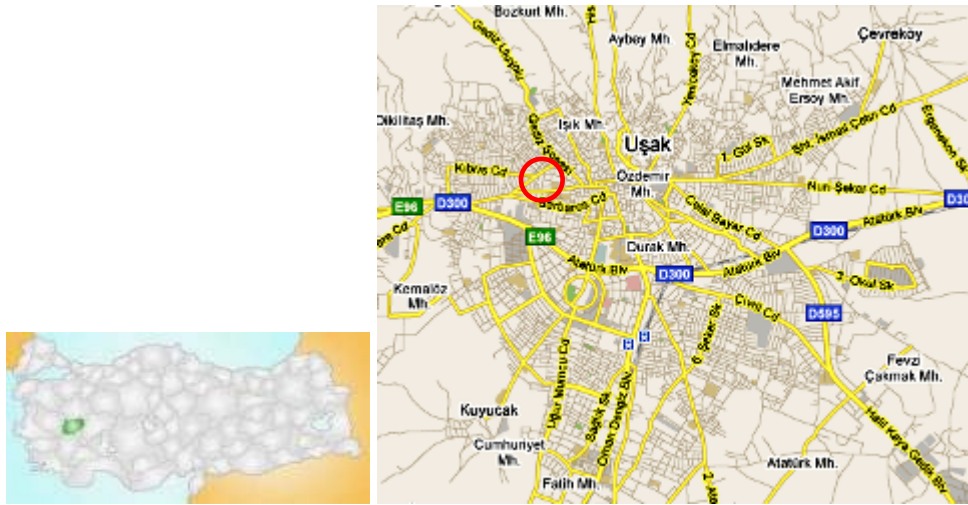
2. Materyal Yöntem

Çalışmanın ana materyalini Uşak Kenti'nde bulunan tarihi Paşa Hanı oluşturmaktadır. Araştırma konusuna ilişkin literatür, yerli ve yabancı konu ile ilgili önceden yapılmış çalışmalar ve tezlerden elde edilmiştir. Araştırma alanının kent içi konumunu gösteren harita ile tarihi yapının çevre analizleri yapılmıştır. Yetkili kurumlardan elde edilen bilgiler, Uşak Kenti 1/1000 ölçekli imar planı ve yerinde yapılan inceleme, gözlem, araştırmalarda tutulan notlar ve çekilen fotoğraflar araştırmanın yardımcı materyalini oluşturmaktadır. Araştırmada konu ile ilgili literatür taraması yapıldıktan sonra yerinde yapılan gözlemler ve alan çevresinin yakın özellikleri irdelenerek tüm veriler bütünleştirilmiştir. Tarihi yapının orijinal kullanımlarını gösteren fotoğraflar araştırmalarla Uşak Kenti fotoğraf arşivi yapan kişilerden bulunmuştur. Tarihi mekana ve yakın çevresine yeni işlev kazandırmaya yönelik önerilerde bulunulmuştur.

3. Araştırma Bulguları

3.1 Uşak Paşa Hanı ve Çevresinin Mekansal Özellikleri

Uşak İli, Ege Bölgesinin İç Batı Anadolu Bölümü'nde, 38°13' ve 38°56' enlemleri ile 28°48' ve 29°57' boylamları arasında yer almaktadır. Çalışma alanı; Ankara ve İzmir gibi iki büyük kentin arasında geçiş özelliğinde bulunmaktadır. Kentte 2008 yılı nüfus verilerine göre 217.567 kişi yaşamaktadır (Şekil 1) [11].

Şekil 1. Uşak Kenti'nin konumu ve merkez yerleşimi

Uşak'ın M.Ö 4000 yıllarından itibaren yerleşim bölgesi olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Kent MÖ. 700'de Lidyalıların eline geçmiştir. Dünyada ilk kez parayı kullanan Lidyalılar, Uşak'ın batısında hakimiyet sürmüşler ve Ege bölgesini yakın doğuya bağlayan tarihi "Kral Yolu" Uşak'tan geçirmişlerdir. Bu tarihi kapsamda kentte "Karun Hazinesi" (bulunan 40.000 tarihi parça) başta olmak üzere önemli tarihi kalıntılar ve kültür izleri bulunmaktadır [11].

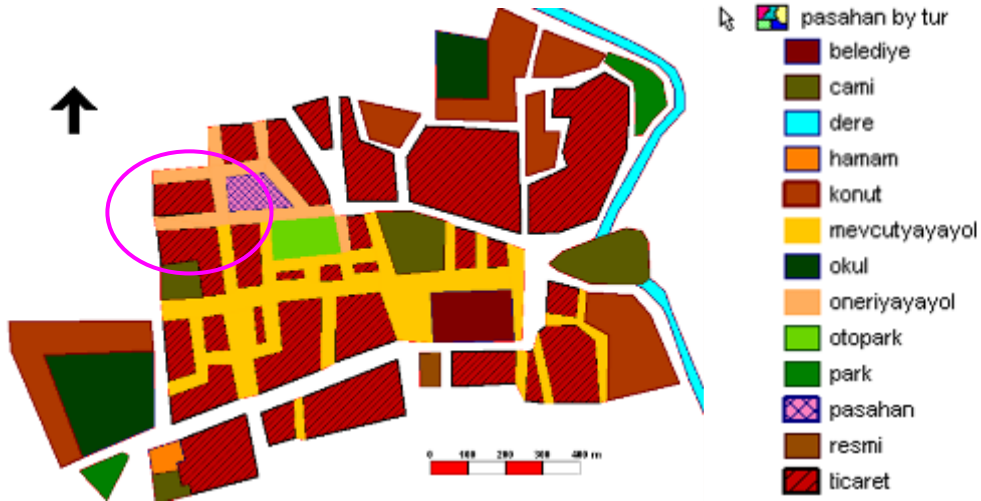
Uşak Paşa Hanı kentte ticaret yapılması ve tüccarların konaklaması amacıyla merkez çarşıya yakın inşa edilmiştir. Ayrıca han günlük olarak yerli üreticilerin ürünlerini pazarlamak için kullandığı bir mekan olarak da hizmet etmiştir.

Uşak Paşa Hanı genel görünüm bakımından yamuk bir plana sahiptir. Yapı avlulu ve iki katlıdır. Yapının iç bölümü ve odaları günümüzde otel olarak kullanılmaktadır. Uşak Paşa Hanı'nın dört tarafında küçük boyutta iş yerlerine ayrılmış mekanlar bulunmaktadır. Yapının dış mekana açılan bölümleri boş olarak durmakta ve herhangi bir işlev görmemektedir (Şekil 2).

Şekil 2. Uşak Paşa Hanı'nın 1950'li ve 1980'li yıllara ait görünümü

Uşak Paşa Hanı kentlilerin ulaşım sistemine ve ticaret bölgelerinin konumuna göre önemli noktada yer almaktadır. Geçmişte ve günümüzde Uşak Paşa Hanı'nın çevresinde kent için önemli olan iş kolları, ticari bölge, pazaryeri, bedesten, cami ve dükkanlar yer almaktadır. Bu çekirdeğin çevresinde ise zanaat bölgeleri yer almaktadır (Şekil 3).

Şekil 3. Uşak Paşa Hanı'nın kent içindeki konumu ve öneri park alanı

Uşak Paşa Hanı yakın çevresinde yaya sokaklarını oluşturan aks üzerinde Uşak tarihi yapısında da önem taşıyan dört büyük ve tescilli cami bulunmaktadır (Şekil 4). Bu yapılar (Ulucami, Burma Cami,

Karaali Cami ve Zincirli Cami) dini işlevlerinin yanında tarihi ve mimari açıdan da yerli ve yabancı ziyaretçilerin önemli uğrak merkezleridir. Uşak Paşa Hanı çevresinin meydan ve park olarak kullanılması bu tür ziyaretçilere de dinlenme alanı olarak yarar sağlayacaktır. Camilere ait yeşil doku ve park alanının ilişkilendirilmesi ile mekandaki açık yeşil alan sistemi kurgusu tamamlanacaktır.

Şekil 4. Uşak Paşa Hanı çevresindeki cami, bedesten, arasta ve yaya mekanları

Uşak Paşa Hanı çevresinde bulunan tarihi bedesten ve arastalar hem ticari işlevleri hem de görsel ve tarihi değerleri ile önem taşımaktadır (Şekil 5-7). Bu alanlar geçmişten gelen önemlerini hiç kaybetmeden günümüze kadar taşımışlardır. Kentin ticaret merkezini oluşturan bu ticarethanelerde sarraf ve gümüşçüler yer almaktadır. Yaya sokaklarında geleneksel el sanatları, yöresel köy ürünleri, sebze, meyve ve giyecek gibi ürünlerin pazarlanması ile bölge her an canlı tutulmaktadır.

Şekil 5. Uşak Paşa Hanı çevresindeki meydan ve işyerleri

Şekil 6. Uşak Paşa Hanı çevresinde geleneksel el sanatları, yöresel köy ürünleri, giyecek ve yiyecek satışı yapılan yaya mekanları

Şekil 7. Uşak Paşa Hanı çevresinde otopark olarak kullanılan öneri park alanı

Uşak Paşa Hanı çevresini okul, pazaryeri, meydan, cami, konut ve yaya kullanımına ait sokaklardan oluşan kamusal dış mekanlar oluşturmaktadır. Uşak Paşa Hanı'nın güncel işlevlerle yeniden değerlendirilmesi, sosyo-kültürel kullanım ağırlıklı yaya mekanlarının oluşturulması ile bölge farklı bir imaja sahip olacaktır.

Uşak Paşa Hanı çevresinin işlevsel dönüşümünde kentin gelişim yönü ile ihtiyacı; yapı ve çevresinin bu konudaki yeterliliği ve konumu dikkate alınarak sosyal ve kültürel çeşitlilik içeren bir senaryo düşünülmektedir.

4. Sonuç

Kentle özdeşleşmiş olan mimari, kültürel ve sosyal değerlerin korunak yeniden yaşatılması sahip olunan bu değerlerin önemlerinin ön plana çıkartılması bakımından önem taşımaktadır. Uşak Kenti çarşı kültüründe bulunduğu konum ve taşıdığı değerleri ile önemli bir yeri olan Uşak Paşa Hanı'nın işlevlerinin günümüz koşullarına uyarlanarak yene geliştirilmesinin uygun ve mümkün olduğu araştırma sonucunda görülmüştür.

Yeniden şekillenmeye başlayan kentlerde işlevini yitirmiş tarihi mekanlar dönüştürülerek çok amaçlı kullanımlara ve sosyo-kültürel amaçlara hizmet edebilirler. Kentlerin merkezinde yer almasına rağmen kentlilerin uzak kaldığı bu alanlar kamu kullanımına sunularak kültürel dönüşümleri sağlanabilir.

Uşak Paşa Hanı'nın dış mekana açılan ve mevcutta boş duran kapalı mekanları müze, sergi alanları, restoran, kafeterya, kütüphane, sanat galerisi, yöresel el sanatları merkezi, sosyal klüpler, altın, gümüş, bakır ve ahşap işçiliğinin yer aldığı atölyeler, yöresel yemek birimleri, oturma ve dinlenme alanları, bilgi merkezleri olarak kullanılabilir.

Mekandaki açık alanlar Osmanlı kahvesi, oturma ve dinlenme birimleri olarak değerlendirilebilir. Bu mekanların yayalar tarafından aktif kullanımının sağlanması ve yaya kullanımı önceliğine ayrılması amacıyla yaya sokakları önerilmiştir. Yapı yakın çevresinde kent halkının istek ve gereksinimlerine cevap verecek görsel ve işlevsel yönden yeterli donatı elemanlarına yer verilmelidir. Alandaki geleneksel el sanatları ve yöresel köy ürünleri satışları için daha uygun satış üniteleri tasarlanmalıdır.

Sosyal aktivite amaçlı gösteri salonu, tiyatro, sinema odaları ve çeşitli düzenlemeler ile alandaki canlılığı koruyarak günün farklı saatlerinde farklı kullanıcıların yapı ve çevresinden yararlanmasını sağlanabilir. Uşak Paşa Hanı ve çevresinde tasarlanacak sosyo-kültürel aktivitelere yönelik mekanlar tarihi yapı ve çevresini kültürel bir merkez haline getirecek, yapı ve çevresinin sosyal kullanıcı kitlesinin artmasını sağlayacaktır. Öneri yaya yolu düzenlemesi ile mekanın kullanım kolaylığı sağlanmış olacaktır.

Uşak Paşa Hanı çevresinde yer alan okul, cami gibi kamusal açık alanlara ait yeşil dokunun meydan ve park ile bütünleştirilmesi kentte yaşayanların ve turistlerin fiziksel ve görsel ihtiyaçlarını karşılayacaktır. Pazaryeri ve meydan gibi geniş açıklıkların Uşak Paşa Hanı odak oluşturacak şekilde yeni işlevlerle donatılması kamusal dış mekan sistemini güçlendirecek, kentin önemli bir noktasında yer alan bölge ticari ve kültürel olanaklarla canlanmış olacaktır.

Ticari, tarihi, dini ve eğitim alanlarıyla yoğun bir yaya merkezi olan Uşak Paşa Hanı çevresinde insanların dinlenebilmesi için park alanına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda 1950'li yıllarda meydan ve tören alanı, 1980'li yıllarda otobüs durağı olarak kullanılan ve 2000'li yıllarda otoparka dönüştürülen alanın park olarak kullanılması önerilmiştir. Bu öneri ile alanın kentsel açık yeşil alan sistemini bütünleyeceği, alan çevresini oluşturan diğer kamusal dış mekanlarla ilişkiyi sağlayacağı ve ekolojik açıdan da daha doğru bir kullanım alanı rolü üstleneceği öngörülmüştür.

Uşak Paşa Hanı çevresinde oluşturulacak park alanı ve yaya kullanımlarının kentsel ekolojik doku açısından önem taşıyan Dokuzsule Deresi çevresindeki yaya kullanımları ile bütünleştirilmesi yaya kullanımlarının bütünlüğünün sağlanması açısından da önem taşımaktadır.

Ticari aktivite, sosyo-kültürel yapı bütünlüğünü içeren yeni işlevlerle kamusal kullanıma sunulan yapı ve çevresi tüm kent kullanıcılarının tarihi mekandan faydalanmasını sağlayacaktır. Böylece tarihi özelliği olan mekanda senaryo doğrultusunda istenilen amaca ulaşması mümkün olacaktır.

Kültürel değer ve gelenekleri yansıtan kullanım biçimleriyle, kültürel aktivitelerin yaygınlaştırılması için gerekli mekanları oluşturmak ve bu yolla mekanın turistler için çekim noktası olmasının sağlamak, görsel bir sanatı ve sosyal bir ortamı ifade eden estetik ve işlevsel yönden zengin alanlar yaratmak, turizm ve geleneksel ticaret, üretim, satış ünitelerinin geliştirilmesi sağlamak koruma ve yaşatma senaryoları için mekana tanımlanabilir yaklaşımlar olmaktadır [12].

Kamusal dış mekan odaklı önerilerle Uşak Paşa Hanı ve çevresinde kentin yaşamı ve geleneksel değerlerinin ön plana çıkarıldığı, yaya kullanımlarını içeren bir cazibe merkezi yaratılmış olacaktır.

Kaynaklar

- [1] Bekişoğlu, Ü., Safranbolu Yörük Köyü Tarihi Çevresinin Peyzaj Planlaması, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2002).
- [2] Banerjee, T. The Future of Public Space. Journal of the American Planning Association 67 (1), 9-24, (2001).
- [3] Çakılcıoğlu, M., Cebeci, Ö.F. 2003. Kentin Çöküntü Alanlarında Uygulamada Yetersiz Kalan İmar Planlarının Yerine Alternatif Planlama Süreçleri. Kentsel Dönüşüm Sempozyumu. İstanbul.
- [4] Demirsoy, M.S., Kentsel Dönüşüm Projelerinin Kent Kimliği Üzerindeki Etkisi Lübnan-Beyrut-Solidere Kentsel Dönüşüm Projesi Örnek Alan İncelemesi, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2006).
- [5] Engin, F., Kentsel Korumaya İlişkin Model Araştırması, Balat Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (1997).
- [6] Engin, H.E., Tarihi Trabzon Kent İçi Hanlarının Analizi ve Yeni İşlev Önerileri, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, (2002).
- [7] Kaya, E., Şentürk, H., Danış, O., Şimsek, S., Kent-Kentleşme ve Kent Yönetimi, Modern Kent Yönetimi-1, s.134, Okutan Yayıncılık, İstanbul, (2007).
- [8] Montgomery, J., Urban Vitality and the Culture of Cities Planning. Practice-Research, 10 (2), s.101-109, (1995).
- [9] Özsüle, Z., Geleneksel Yerleşimlerin Korunması Açısından Kültürel Peyzaj Değerlendirilmesi, Mudanya Örneği, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2005).
- [10] Ter, Ü.Ö., Konya Kenti Açık ve Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Tasarımı Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2002).
- [11] Uşak Belediyesi, 2010, <http://www.usak.bel.tr>.
- [12] Vos, W., Meeks, H., Trends in European Cultural Landscape Development, Perspectives for a Sustainable Future, Landscape and Urban Planning 46, (1999).
- [13] Yazgan, M.E., Erdoğan, E., Tarihi Çevrelerde Peyzaj Planlama, Peyzaj Mimarisi Derneği Yayınları, No:2, Ankara, (1992).